

STORTINGET

Innst. 99 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:242 S (2021–2022)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Per-Willy Amundsen om ikke å bistå med henting av voksne terrorister til Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avslå alle bistandsanmodninger om å hente voksne norske borgere fra leirene i Syria til Norge.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wethrus Thorsvik, viser til representantforslag om ikke å bistå med henting av voksne terrorister til Norge. Komiteen viser også til brev fra Uten-

riksdepartementet av 6. oktober 2022. Brevet følger vedlagt denne innstillingen.

Komiteen viser til at representantforslaget handler om å avslå alle bistandsanmodninger om å hente voksne norske borgere fra leirene i Syria til Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at målet med forslaget er å styre saksbehandlingen i et konkret antall enkeltsaker på et område som etter utenrikstjenesteloven § 1 er lagt til utenrikstjenesten.

Disse medlemmer mener det er uheldig dersom Stortinget fatter et vedtak som pålegger regjeringen et bestemt resultat ved utøvelsen av forvaltningsmyndighet, eller som legger føringer for utøvelsen av forvaltningsmyndighet i konkrete enkeltsaker.

Disse medlemmer mener det vil være uheldig dersom Stortinget skulle fatte vedtak om hvordan én eller flere eventuelle konsulære enkeltsaker skal håndteres.

Disse medlemmer viser til at utenrikstjenesten har hovedansvaret for bistand til norske borgere i utlandet. Utenrikstjenestens overordnede mandat slår fast at utenrikstjenestens oppgave er å ivareta og fremme Norges interesser overfor utlandet, samt å gi råd og hjelp til nordmenn i utlandet. Bestemmelsen gir ikke den enkelte norske borger noen rett til å kreve at utenrikstjenesten skal intervensere i en bestemt enkeltsak. Spørsmålet om hvorvidt utenrikstjenesten skal bistå i konkrete tilfeller, er undergitt forvaltningens frie skjønn.

Disse medlemmer viser til at alle norske borgere kan be om hvorvidt konsulær bistand fra utenrikstjenesten. Forskjellsbehandling på bakgrunn av etnisk tilhørighet eller sosial status skal ikke finne sted, og utenrikstjenesten skal ikke ta stilling i eventuelle skyld-

spørsmål. Konsulær bistand gis på individuelt grunnlag og etter individuelle vurderinger i hver enkelt sak. Det er frivillig å be om konsulær bistand, og utenriks tjenesten kan ikke treffe konsulære tiltak på vegne av personer som ikke ønsker eller motsetter seg konsulær bistand. At konsulære saker må undergis individuell behandling, følger av alminnelig forvaltningspraksis.

Disse medlemmer viser til at Den europeiske menneskerettsdomstol i en nylig avsagt dom slår fast at det må gjøres individuelle vurderinger i saker som gjelder anmodninger om bistand fra borgere i leirer i Syria.

Disse medlemmer viser til at overfor de norske borgerne som tidligere har bedt om konsulær bistand fra norske myndigheter til å reise fra Syria, har utenriks tjenesten behandlet disse sakene individuelt. Det har etter konkrete individuelle vurderinger blitt gitt eller tilbudt assistanse til hjemreise i sakene av hensyn til barns liv og helse i det som har vært ekstraordinære tilfeller.

Disse medlemmer understreker at tilsvarende praksis også ble fulgt under den foregående regjeringen.

Disse medlemmer mener det er fullt forståelig at dersom det skulle bli aktuelt å bistå noen av de norske borgerne som befinner seg i Syria, med å reise til Norge, vil man av hensyn til sikkerheten til de involverte ikke kommentere dette offentlig.

Komiteens medlemmer fra Høyre støtter regjeringens vurdering om at det er uheldig at Stortinget griper inn i enkeltsaker av denne typen. Dette er et ansvar som tilligger regjeringen. Disse medlemmer viser til Høyres begrunnelse for ikke å støtte representantforslag fra MDG om å hente hjem norske barn og kvinner fra interneringsleirer i Syria, jf. Innst. 260 S (2021–2022), Dokument 8:102 S (2021–2022). Utenriksministeren skriver i sitt svarbrev at regjeringen mener forsøk på å styre saksbehandlingen i et konkret antall enkeltsaker på et område som er lagt til utenriks tjenesten, utfordrer maktfordelingen og kan føre til uklare ansvarsforhold. Utenriksministeren peker også på at det følger av alminnelig forvaltningspraksis at konsulære saker undergis individuell behandling, og at det også følger av våre menneskerettslige forpliktelser.

Disse medlemmer er enige med utenriksministeren og mener det er uheldig dersom Stortinget skulle fatte vedtak om hvordan en eller flere eventuelle konsulære enkeltsaker skal håndteres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at de voksne norske borgerne som befinner seg i leirene i Syria frivillig har valgt å tilslutte seg terrororganisasjonen IS. Denne terrororganisasjonen tok kontroll over og opprettet et såkalt kalifat med islamistisk styresett og regler i områder tilhørende Irak og Syria. Dette er et av de mest brutale og barbariske regi-

mene verden har sett, og deres prosjekt om en islamsk stat har etterlatt seg mange uskyldige ofre.

Disse medlemmer viser videre til at IS sine globale ambisjoner også medførte død og ødeleggelser utenfor deres primære operasjonsområde i Irak og Syria. I flere land ble sivile utsatt for IS' terroranslag, hvor eksempelvis konserter og handlegater ble angrepet med det ene målet for øyet å drepe flest mulig uskyldige mennesker. Disse medlemmer mener omfanget og brutaliteten IS representerte, illustreres godt ved at et nesten samlet verdenssamfunn gikk sammen i kampen mot terroristene.

Disse medlemmer vil vise til vårt partis krysstallklare linje i denne saken. Barna som oppholder seg i leirene, bør Norge bistå med å hente ut, men det er fullstendig utelukket å bruke statens kapasitet og ressurser på å hente voksne kvinner som har tjent terrororganisasjonen IS, til landet. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avslå alle bistandsanmodninger om å hente voksne norske borgere fra leirene i Syria til Norge.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre er positive til at forslagsstillerne ønsker at den norske stat skal bistå med å hente hjem norske barn fra interneringsleirene i Syria. Disse medlemmer viser til at barnekonvensjonen gjelder som norsk lov, og at den har en spesiell status ved at den går foran andre norske lover. Disse medlemmer ønsker å understreke at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som foretas av det offentlige og berører barn. Norske myndigheter har en plikt til å bistå barn som har norsk statsborgerskap, herunder med konsulær bistand, for å få barna ut av interneringsleirene og hjem til Norge.

Disse medlemmer viser videre til barnekonvensjonen artikkel 9 om barns rett til ikke-atskillelse fra sine foreldre. Av artikkelen fremgår det at staten skal sikre at et barn ikke blir skilt fra sine foreldre mot deres vilje. Disse medlemmer mener derfor at norske myndigheter også skal bistå med å hente barnas mødre, for å hindre at de allerede traumatiserte barna blir utsatt for en ytterligere emosjonell belastning ved å bli atskilt fra sine mødre. Også når det gjelder vurderingen av om norske myndigheter skal bistå med hjemhenting av barnas mødre, er staten folkerettslig forpliktet til å legge betydelig vekt på barnets beste.

Disse medlemmer er også av den formening at det ikke er gunstig at verken barnas mødre eller andre voksne som er under etterforskning av PST, blir værende i Syria, med tanke på faren for ytterligere radikaliserings. Nasjonale sikkerhetshensyn tilsier at Norge er best tjent med å hente dem ut fra leirene i Syria, slik at de kan straf-

feforfølges, følges opp og deradikaliseres her hjemme. Disse medlemmer ønsker å understreke at den største sikkerhetstrusselen for Norge som disse voksne personene utgjør, er at de forblir i Syria uten at PST kan føre kontroll med hva de gjør og hvem de kommer i kontakt med.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter ikke forslaget. Dette medlem viser til tidligere representantforslag fra Sosialistisk Venstreparti om å hhv. hente hjem norske barn og kvinner fra interneringsleirer i Syria, jf. Innst. 260 S (2021–2022), og om å legge til rette for at mistenkte krigsforbrytere skal straffeforfølges i de respektive land hvor de har tilhørende statsborgerskap, jf. Innst. 402 S (2018–2019).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen avslå alle bistandsanmodninger om å hente voksne norske borgere fra leirene i Syria til Norge.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:242 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Per-Willy Amundsen om ikke å bistå med henting av voksne terrorister til Norge – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 29. november 2022

Per-Willy Amundsen

leder

Kamzy Gunaratnam

ordfører

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.: Dok 8 S 242 (2021-2022)

Vår ref.:

Dato: 06.10.2022

-

Dokument 8: 242 S (2021-2022) Representantforslag om ikke å bistå med henting av voksne terrorister til Norge, overført fra Justis- og beredskapsdepartementet: Svar på anmodning om uttalelse.

Jeg viser til representantforslag om å be regjeringen om å avslå alle bistandsanmodninger om å hente voksne norske borgere fra leirene i Syria til Norge.

Justiskomiteen ba 21.09. om en uttalelse fra Justis- og beredskapsdepartementet i forbindelse med behandlingen av forslaget, med frist for tilbakemelding 10.10. Komiteens anmodning ble 22.09. overført til Utenriksdepartementet.

I likhet med et tidligere representantforslag, 102 S (2021-2022), synes målet med forslaget å være å styre saksbehandlingen i et konkret antall enkeltsaker på et område som etter utenriktjenesteloven § 1 er lagt til utenriktjenesten.

Det er uheldig dersom Stortinget fatter et vedtak som pålegger regjeringen et bestemt resultat ved utøvelsen av forvaltningsmyndighet, eller som legger føringer for utøvelsen av forvaltningsmyndighet i konkrete enkeltsaker. Slike vedtak utfordrer maktfordelingen etablert etter Grunnloven § 3 der den utøvende makt ligger til Kongen, og kan svekke Stortingets kontrollmuligheter ved å skape uklarhet om ansvarsforholdene.

Jeg viser i denne forbindelse til min uttalelse til representantforslaget om å hente hjem norske barn og kvinner fra interneringsleirer i Syria (Dokument 8:102 S (2021-2022)). I den saken støttet justiskomiteens flertall min vurdering av at det vil være uheldig dersom Stortinget skulle fatte vedtak om hvordan én eller flere eventuelle konsulære enkeltsaker skal håndteres. Jeg gjentar dette standpunktet også i forbindelse med det foreliggende representantforslaget.

Det vises for øvrig også til representantforslag fra forslagstillernes partifeller, representantene Anders Anundsen, Bård Hoksrud, Carl I. Hagen og Lodve Solholm om oppheving av Grunnloven § 12 første ledd, § 12 tredje ledd, § 18, § 19, § 20 første ledd, § 21, § 22, § 25 første ledd og § 26 første ledd, Dokument nr. 12:9 (2007-2008). I dette representantforslaget la forslagstillerne selv til grunn at «Stortinget kan gjennom plenarvedtak fatte generelle instruksjoner på utenriksområdet, men ikke instruere rettslig bindende i enkeltsaker».

Utenriktjenesten har hovedansvaret for bistand til norske borgere i utlandet. Utenriktjenesteloven § 1 angir utenriktjenestens overordnede mandat. Den slår fast at utenriktjenestens oppgave er å ivareta og fremme Norges interesser overfor utlandet, samt å gi råd og hjelp til nordmenn i utlandet. Bestemmelsen gir ikke den enkelte norske borger noen rett til å kreve at utenriktjenesten skal intervensere i en bestemt enkeltsak. Spørsmålet om utenriktjenesten skal bistå i konkrete tilfeller, er undergitt forvaltningens frie skjønn (Prop. 11 L (2014–2015), jf. Innst. 133 L (2014–2015)).

Ifølge de rammene som Stortinget har satt for hvordan den konsulære bistanden skal innrettes, herunder også i Meld. St. 12 (2010-2011), jf. Innst. 396 S (2010–2011), kan alle norske borgere be om konsulær bistand fra utenriktjenesten. Forskjellsbehandling på bakgrunn av etnisk tilhørighet eller sosial status skal ikke finne sted, og utenriktjenesten skal ikke ta stilling i eventuelle skyldspørsmål. Konsulær bistand gis på individuelt grunnlag og etter individuelle vurderinger i hver enkelt sak. Det er frivillig å be om konsulær bistand, og utenriktjenesten kan ikke treffe konsulære tiltak på vegne av personer som ikke ønsker eller motsetter seg konsulær bistand. At konsulære saker må undergis individuell behandling, følger av alminnelig forvaltningspraksis. Det vises i denne forbindelse også til at Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i en nylig avsagt dom, *H.F. med flere mot Frankrike*, bl.a. slo fast at det måtte gjøres individuelle vurderinger i saker som gjaldt anmodninger om bistand fra franske borgere i leire i Syria.

Når det gjelder de norske borgerne som tidligere har bedt om konsulær bistand fra norske myndigheter til å reise fra Syria, har utenriktjenesten behandlet disse sakene individuelt. Det har etter konkrete individuelle vurderinger, blitt gitt eller tilbudt assistanse til hjemreise i sakene. Dette av hensyn til barns liv og helse i det som har vært ekstraordinære tilfeller. Tilsvarende praksis ble også fulgt under den foregående regjeringen. Dersom det skulle bli aktuelt å bistå noen av de norske borgerne som befinner seg i Syria med å reise til Norge vil vi av hensyn til sikkerheten til de involverte ikke kommentere dette offentlig.

Med hilsen

Anniken Huitfeldt

